

Министерство на околната среда и водите

Изх. № 95-00-1368

София 15.03 2024

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

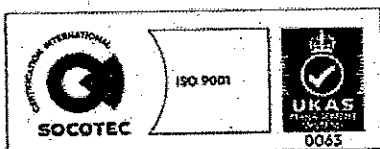
НАСОКИ ЗА ПРАВОМОЩИЯТА НА КОНТРОЛНИТЕ ОРГАНИ СПОРЕД ЗАКОНА ЗА УСТРОЙСТВО НА ЧЕРНОМОРСКОТО КРАЙБРЕЖИЕ И ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ, СВЪРЗАНИ С КОНТРОЛА ПО ОПАЗВАНЕ НА ДЮНИТЕ ПО ЧЕРНОМОРИЕТО И НАЦИОНАЛНИТЕ ПАРКОВЕ

Настоящият анализ, цели да се улесни комплексното, бързо и ефективно проследяване на всеки конкретен случай на нарушения, свързани с дюните по Черноморието и Националните паркове. При разработването му са отчетени и взети предвид действащото национално законодателство - основно разпоредбите на Закона за устройство на Черноморското крайбрежие (ЗУЧК) и Закона за защитените територии (ЗЗТ), и прилагането при опазване на дюните и Националните паркове на Закона за управление на отпадъците (ЗУО), Закона за опазване на околната среда (ЗООС), Закона за местното самоуправление и местното администрация (ЗМСМА) и др.

I. Закон за устройство на Черноморското крайбрежие:

Основните санкции, които ЗУЧК предвижда за налагане на административни нарушения при констатирани отклонения от разписаните правни норми са залегнали в следните разпоредби:

- който по смисъла на чл. 22е от ЗУЧК ограничава правото на безплатен и свободен достъп до морските плажове или определя такси за това;
- който по смисъла на чл. 24, във връзка с чл. 10, ал. 4, т. 1 от ЗУЧК разполага плажни принадлежности на повече от 50 % от територията на морския плаж;
- който по смисъла на чл. 24а от ЗУЧК добива пясък от морските плажове и дюни;
- който по смисъла на чл. 25, във връзка с чл. 10, ал. 4, т. 2 или чл. 13, ал. 3 от ЗУЧК постави на територията на морски плаж преместваем обект или съоръжение без разрешение;
- който по смисъла на чл. 26 от ЗУЧК постави преместваем обект или съоръжение на неохраняем морски плаж, морски плаж за природосъобразен туризъм или прилежащата им акватория;
- който по смисъла на чл. 27, във връзка с чл. 10, ал. 4, т. 1 от ЗУЧК не осигури равностоен достъп до морето по отношение на активната плажна площ за разполагане на плажни принадлежности от страна на посетителите;
- който по смисъла на чл. 28, във връзка с чл. 10, ал. 6 и чл. 10, ал. 4, т. 1 от ЗУЧК не обозначи зоната за активна плажна площ за свободно ползване на плажни принадлежности с указателна табела;
- който по смисъла на чл. 29, във връзка с чл. 10, ал. 7 или 8 от ЗУЧК надвиши разрешената площ за поставяне на преместваем обект или съоръжение;

София, 1000, бул. „Кн. Мария Луиза“ 22

Тел: +359(2) 940 6259, Факс: +359(2) 986 25 33

- който по смисъла на чл. 30, ал. 1 или 2 от ЗУЧК постави преместваем обект, съоръжение или къмпингува върху подвижни (бели) дюни, неподвижни дюни с тревна растителност (сиви) дюни и облесени дюни, попадащи в границите на зона „А“, зона „Б“ или в урбанизираните територии на населените места след границите на зона „А“;

- който по смисъла на чл. 31 от ЗУЧК разполага плажни принадлежности без да има право за това и ги предоставя възмездно на посетители или безвъзмездно като добавка към продавна цена или придавна цена на друга стока или услуга.

По - долу са изброени правомощията на административните органи, в компетентността, на които е установяването на административни нарушения, извършвани върху дюните:

Отговорностите по ЗУЧК на министъра на туризма и на оправомощените от него длъжностни лица за съставяне на АУАН са следните:

Съгласно чл. 32, ал. 1 от ЗУЧК, законодателят е вменил на министъра на туризма или упълномощените от него длъжностни лица да съставят АУАН за нарушения по чл. 22е, 25, 27, 28, 29, чл. 30, ал. 1 и 2 и чл. 31 от ЗУЧК.

Според чл. 32, ал. 2 от ЗУЧК и за да подпомогне министъра на туризма, законодателят е предвидил хипотезата на чл. 7, ал. 6 от ЗУЧК, съгласно която министъра на туризма със своя заповед може на предостави своите правомощия на областните управители, в т.ч. да съставят АУАН за нарушения по чл. 24, чл. 25, чл. 27, чл. 28, чл. 29, чл. 30, ал. 1 и 2 и чл. 31 от ЗУЧК.

Извън горепосочените случаи за налагане на АУАН, ЗУЧК предвижда вменяване на задължения за установяване на нарушения и на други компетентни органи:

По смисъла на чл. 32, ал. 3 от ЗУЧК кмета на съответната община или началника на Дирекция „Национален строителен контрол“ или упълномощени от тях длъжностни лица, определени по реда на глава двадесет и трета от ЗУТ, могат да съставят АУАН за нарушения по чл. 10, ал. 2, т. 2, ал. 3, т. 1 и 2, чл. 12 и чл. 17а, ал. 1 – извън случаите по чл. 30 от ЗУЧК, когато бъде извършено строителство без разрешително и в извън предвидения режим, определен за застрояване в зона „А“ и зона „Б“.

Кметът на съответната община или оправомощени от него длъжностни лица, съставят АУАН по смисъла на чл. 32, ал. 4 от ЗУЧК за нарушения:

- който по смисъла на чл. 23 от ЗУЧК в нарушение поставя заграждения, оградящи свободния достъп до обекти държавна или общинска собственост, представляващи морски плажове, прилежащите към морето крайбрежни езера, лагуни, лимани и влажни зони, пясъчни дюни и др. подробно изброени в чл. 6, ал. 4 и ал. 5 от ЗУЧК;

- който в нарушение на чл. 23а, във връзка с чл. 15 от ЗУЧК извършва без разрешение на територията на Черноморското крайбрежие строително и монтажни работи;

- който в нарушение на чл. 24в, във връзка с чл. 10а от ЗУЧК постави палатка, шатра или паркира кемпер или каравана в чужд неурегулиран поземлен имот в зона „А“ или в зона „Б“ и на извън определените за това места;

- който в нарушение на чл. 30, ал. 4 от ЗУЧК без разрешение използва самодвижещи се, верижни, земекопни и други машини за извършването на задължителните дейности по чл. 7, ал. 2 от ЗУЧК и предоставянето на плажни услуги, както и на плажовете за природосъобразен туризъм.

По изключение по смисъла на чл. 32, ал. 5 от ЗУЧК, АУАН за извършени нарушения по чл. 23 и чл. 24в могат да бъдат съставени от длъжностни лица определени от министъра на туризма или областните управители, при условие че не е започнало административно – наказателно производство от кмета на съответната община – чл. 32, ал. 4 от ЗУЧК.

При условията на чл. 32, ал. 6 от ЗУЧК, длъжностни лица определени от министъра на енергетиката по реда на глава шеста от Закона за подземните богатства, могат да съставят АУАН за нарушения свързани с търсенето, проучването и експлоатацията на природни богатства, с изключение на дейностите, свързани с добива на лечебна кал, сол, минерални води и др. подробно изброени в чл. 10, ал. 2, т. 4 от ЗУЧК.

Министърът на околната среда и водите и директорите на РИОСВ или оправомощените от тях длъжностни лица, определени по реда на глава шеста от Закона за водите, могат да съставят АУАН при условията на чл. 32, ал. 7 от ЗУЧК за нарушения по чл. 10, ал. 2, т. 5 и чл.

11, ал. 2, т. 2 от ЗУЧК, представляващи нарушение на забраната за заустване на непречистени води или нарушение на разрешителното за заустване, извършени на територията на Зона „А“ и Зона „Б“.

АУАН по чл. 32, ал. 8, във връзка с чл. 10, ал. 2, т. 6 и чл. 11, ал. 2, т. 1 от ЗУЧК, касаещи забраната за изграждането на депа и други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци в Зона „А“ и Зона „Б“ се съставят от длъжностни лица, определени от кмета на съответната община или директорите на РИОСВ по реда на глава шеста, раздел II от Закона за управление на отпадъците.

Установяването на нарушения по чл. 32, ал. 9, във връзка с чл. 10, ал. 2, т. 7 и чл. 11, ал. 2, т. 3 от ЗУЧК, касаещи забраната за употреба на продукти за растителна защита и минерални торове, с изключение на регистрираните биологични продукти за растителна защита и торове, се съставят от длъжностни лица определени от официалните фитосанитарни инспектори и инспекторите по растителна защита при Българската агенция за безопасност на храните по реда на глава осма от Закона за защита на растенията.

По изключение, съгласно чл. 32, ал. 10, във връзка с чл. 31 от ЗУЧК, АУАН се съставя от областните управители или оправомощените от тях лица за нарушение на разпоредбата за разполагане на плажни принадлежности без наличието на право за това и предоставянето им възмездно на посетители или безвъзмездно като добавка към продавна цена или придавна цена на друга стока или услуга.

Оправомощени длъжностни лица, определени от директорите на Областните дирекции на Министерството на вътрешните работи, съставят АУАН по реда на чл. 32, ал. 11, във връзка с чл. 30, ал. 3 от ЗУЧК на нарушителите, които преминават или спрат превозно средство за престой или за паркиране върху територията на морския плаж или върху подвижни (бели) дюни, неподвижни дюни с тревна растителност (сиви дюни) и облесени дюни, попадащи в границите на зона „А“, зона „Б“ или в урбанизираните територии на населените места след границите на зона „А“.

II. Закон за защитените територии:

Основните санкции, които ЗЗТ предвижда налагане на административни нарушения при констатирани отклонения от разписаните правни норми:

- физическо лице, което осъществява дейност в защитена територия в нарушение на режима, определен в ЗЗТ, в заповедта за обявяване на защитената територия или в утвърдени планове и проекти по глава четвърта на ЗЗТ (чл. 81, ал. 1, т. 1 от ЗЗТ);

- физическо лице, което осъществява дейност в защитена територия, без разрешение или съгласуване, предвидено в ЗЗТ (чл. 81, ал. 1, т. 2 от ЗЗТ);

- юридическо лице или едноличен търговец, което осъществява дейност в защитена територия в нарушение на режима, определен със ЗЗТ, в заповедта за обявяване на защитената територия или в утвърдени планове и проекти по глава четвърта на ЗЗТ (чл. 83, ал. 1, т. 1 от ЗЗТ);

- юридическо лице или едноличен търговец, което осъществява дейност в защитена територия без разрешение или съгласуване, предвидено в ЗЗТ (чл. 83, ал. 1, т. 2 от ЗЗТ);

- длъжностно лице, което разреши или разпореди, или не наложи наказание за дейности или строителство в защитена територия в нарушение на режима, определен със ЗЗТ, със заповедта за обявяване или с утвърдените планове и проекти по глава четвърта (чл. 82, т. 1 от ЗЗТ);

- длъжностно лице, което не съгласува с компетентните органи дейности в защитена територия, за която няма утвърдени планове и проекти по глава четвърта (чл. 82, т. 2 от ЗЗТ).

Компетентни административни органи съгласно ЗЗТ, които са овластени от законодателя да съставят АУАН за извършени нарушения по смисъла на чл. 81 и чл. 83 от ЗЗТ са:

- министъра на околната среда и водите;
- министъра на земеделието и храните;

- изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите;
- кмета на съответната община.

Забележка: Нарушенията по ЗЗТ се определят и характеризират спрямо режима на заповедите, с които са обявени защитените територии или спрямо утвърдените планове и проекти по глава четвърта от ЗЗТ. В тази връзка, характера на административното нарушение или наказание и горепосочените режими в заповедите, плановете и проектите определят компетентния орган - актосъставител на АУАН по смисъла на чл. 85, ал. 1, във връзка с чл. 81 и чл. 83 от ЗЗТ. В тази връзка следва да се отбележи и следното: С разпоредбата на чл. 50, т. 1, т. 3, т. 7, т. 8 и 12 от ЗЗТ в изпълнение на своите правомощия директорите на регионалните органи на Министерството на околната среда и водите в защитените територии в своите райони осъществяват или организират управлението на защитените територии; прилагат плановете за управление в защитени територии - изключителна държавна собственост, и осъществяват охраната в тях; контролират дейностите на собствениците или ползвателите на гори, земи и водни площи; координират и контролират прилагането на плановете за управление в областта на научноизследователската работа, поддържащите и възстановителните мерки за застрашени видове и местообитания, просветните и образователните екологични програми и други природозащитни дейности, осъществявани от други държавни органи, общини, неправителствени организации и лица и санкционират нарушители в предвидените случаи. От своя страна съгласно чл. 52 от ЗЗТ Министерството на земеделието и храните, Изпълнителната агенция по горите, както и физическите и юридическите лица и общините - собственици на гори, земи и водни площи в защитените територии извън тези, които са обект на изключителна държавна собственост, осъществяват тяхното стопанисване, опазване и охрана, съгласно разпоредбите на ЗЗТ и други специални закони.

Компетентен административен орган съгласно ЗЗТ, който е овластен от законодателя да съставят АУАН за извършени нарушения по смисъла на чл. 82 от ЗЗТ е министърът на околната среда и водите или оправомощени от него лица (чл. 85, ал. 2 от ЗЗТ)

Режимът на дейностите в защитените територии, в това число и строителството, е регламентиран:

- общо и принципно в ЗЗТ;
- конкретно в заповедите за обявяването на защитените територии;
- детайлно и по зони в плановете за управление на защитените територии (в случаите, когато такива са разработени и одобрени по съответния ред).

С режима на дейностите в една защитена територия се въвеждат конкретни забрани и/или ограничения, могат да се определят изисквания и норми при осъществяване на допустимите дейности или пък се посочват само на разрешените дейности, а всичко останало е забранено. Допустимостта или недопустимостта на строителството е част от режима на защитената територия.

ЗЗТ изрично забранява всякакво строителство в следните категории защитени територии - резервати и поддържани резервати. В тези случаи извършването на строителство винаги ще бъде нарушение, което води до административнонаказателна отговорност (а в определени случаи и наказателна) и до премахване на незаконните строежи по реда на Закона за устройство на територията (ЗУТ), без значение дали са спазени изискванията на последния и дали са налице съответните строителни книжа. Горното не се отнася за заварени законни строежи преди влизане в сила на ЗЗТ.

Що се отнася до останалите категории защитени територии въпросът е решен различно. За националните паркове, като изключителна държавна собственост, управлявана и охранявана от специално създадени за това държавни структури Дирекции на националните паркове, принципната забрана за строителство, незаконното строителство не се установява, поради следните причини:

В чл. 21 от ЗЗТ е посочено допустимото строителство в националните паркове, а именно - на туристически заслони и хижи, водохващания за питейни нужди, пречиствателни съоръжения, сгради и съоръжения за нуждите на управлението на парка и обслужването на

посетителите, подземни комуникации, ремонт на съществуващите сгради, пътища, спортни и други съоръжения.

Изградени са и функционират успешно специализирани органи по управление, охрана и контрол на територията на парка.

Обратното е положението със строителството в природните паркове. Територията им не е "хомогенна", включват се разнородни категории имоти, в това число и застроени, в границите им може да има населени места, селищни образувания и курорти, както и да се осъществяват производства и дейности, които не замърсяват околната среда, може да има всякакъв вид собственост – държавна, общинска, частна, режимът на дейностите е значително по-либерален.

По отношение на защитените местности и природните забележителности строителството е възможно да бъде допуснато със заповедта за обявяване, като в заповедите изрично се посочват обектите, които могат да бъдат изградени или видът строителство, което може да бъде реализирано. В тези случаи законността или незаконосъобразността на строителството може да бъде лесно установена като се провери допустимостта му съгласно заповедта за обявяване на конкретната защитена местност или природна забележителност.

Основният, водещ документ (административен акт) е заповедта за обявяване, предвид, че планове за управление не се изискват за всички категории защитени територии и те трябва да са съобразени с режима на защитената територия, определен в заповедта за нейното обявяване.

Приложение в тези случаи намират общите правила на ЗУТ и ЗЗТ, в случай на припокриване на защитена територия със защитена зона (Натура 2000). Приложение по отношение изискването за промяна на предназначението на земите и горите за строителство намират съответно - Закона за опазване на земеделските земи и Закона за горите.

При ползването на дървесината има много и различни видове нарушения, но най-честите нарушения в защитените територии, които могат да бъдат установени от неспециалисти са: Отсичане /сеч/ на дървета или части от тях немаркирани с контролна горска или паркова марка.

Характер на нарушението – отсичат се дървета предимно за огрев или специализирани строителни нужди без дървесината да е маркирана.

Най-честите нарушения в защитените територии, които се установяват са добив /сеч/ и извоз на дървесина, предназначена за огрев, строителни нужди и други, или немаркирана с контролна търговска марка.

Най-честите нарушения, свързани с ловното браконьерство в защитените територии са:

- умишлено или улавяне на диво животно;
- укриване, продажба или превоз на незаконно придобито от друго диво животно или трофей;
- отравяне на бозайници и птици в резултат на ползването на химични и биологични препарати.

Друга често срещана хипотеза за нарушаване на режими и норми в защитената територия или защитената местност е движението, на кросови мотори, високопроходими автомобили, АТВ и УТВ, извън определените с устройствен проект пътища. Нерегламентираното движение на моторни превозни средства / и шейни / е сред най-често срещаните нарушения в защитените територии. Негативното влияние което оказват върху околната среда и дивата природа е свързана с нарушаване на почвения слой, разрушаване на местообитания, безпокойство на консервационно-значимите видове сред бозайниците и птиците, и др.

III. Закон за управление на отпадъците:

Замърсяването в защитените територии и на морските плажове се дължи най-често на безотговорното изхвърляне на отпадъци от туристите, неправилното управление на отпадъците в ползвани обекти и неправомерното създаване на сметища за твърди битови и строителни материали.

Екологосъобразното управление на отпадъци, произхождащи от разрешени в защитените територии, се уреждат от ЗУО.

Основните санкции, които ЗУО предвижда за налагане на административни нарушения при констатирани отклонения от разписаните правни норми, приложими и при опазване ан доните и Националните паркове:

Глоба при изхвърляне на отпадъци на неразрешени за това места е предвидена в чл. 133, ал. 1, т. 1 от ЗУО. За явно маловажни случаи на местонарушението се налага глоба срещу издаването на фиш, съгласно чл. 133, ал. 2 от ЗУО.

Компетентни за установяване на нарушението по чл. 133, ал. 1, т. 1 от ЗУО са длъжностни лица, определени не само от директорите на РИОСВ, но и от кметовете на общини. Наказателните постановления се издават не само от директорите на РИОСВ, но и от кметовете на общини.

На основание чл. 22, ал. 1 от ЗУО Общинският съвет приема наредба, с която определя условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на битови, строителни и масово разпространени отпадъци. В тази наредба изрично е предвиден ред за подаване на сигнали до общинската администрация от граждани за нарушения на изискванията на ЗУО и наредбата.

Изхвърлянето на отпадъци на неразрешени места е свързано с възникването на незаконни сметища.

Кметът на общината е отговорен съгласно чл. 19, ал. 3, т. 15 от ЗУО за предотвратяване на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и / или създаване на незаконни сметища, както и за организиране на почистването им.

Кметът на общината е отговорен за разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло, съгласно чл. 19, ал. 3, т. 6 от ЗУО.

Кметът на общината организира дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и / или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. като определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци, съгласно чл. 19, ал. 3, т. 7 от ЗУО.

Глоба при изхвърляне на масово разпространени отпадъци /вкл. хартиени и пластмасови опаковки/, обозначени с маркировка за разделно събиране съгласно наредбите по чл. 13, ал. 1, в контейнери за смесени битови отпадъци, е предвидена в чл. 133, ал. 1, т. 4 от ЗУО. За явно маловажни случаи на местонарушението се налага глоба срещу издаването на фиш.

Нарушението по чл. 133, ал. 1, т. 4 от ЗУО се установява от длъжностни лица, определени от кметовете на общини. Наказателните постановления се издават от директорите на РИОСВ, както и от кметовете на общини.

Замърсяването на терени и води както в защитените територии, така и във всички гори, с битови, промишлени и други отпадъци е забранено съгласно Закона за защитените територии и Закона за горите. Екологосъобразното управление на отпадъци, произхождащи от разрешени в защитените територии дейности, се уреждат от ЗУО.

Съгласно чл. 7, ал. 1 от ЗУО, лицата, при чиято дейност се образуват отпадъци, и притежателите на отпадъци ги третират самостоятелно или ги предоставят за събиране, транспортиране и третиране на лица, които имат право да извършват тези дейности в съответствие с този закон. Притежатели на отпадъците са причинителите на отпадъци, а когато те са неизвестни с лицата, в чието владение се намират отпадъците. Притежателите на отпадъци са длъжни да организират безопасно съхраняване на отпадъците и да създадат организация за безопасното им управление. Забранява се изоставянето, нерегламентираното изхвърляне и изгаряне или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците.

Основната философия на ЗУО е, че обвързва тяхното управление и депониране с тяхното притежание. Притежатели на отпадъците са причинителите на отпадъци, а когато те са неизвестни с лицата, в чието владение се намират отпадъците. Например, отговорност за

събирането и депонирането на отпадъци в защитената територия носи собственикът на земята, където те се намират. Притежателите на отпадъци са длъжни да организират безопасно съхраняване на отпадъците и да създадат организация за безопасното им управление. Забранява се изоставянето, нерегламентираното изхвърляне и изгаряне или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците.

IV. Закон за биологичното разнообразие:

ЗБР определя като нарушения:

- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец нарушат забраните и ограниченията, определени по реда на чл. 12, ал. 6, чл. 19 и 29 от ЗБР, както при неспазване на режимите и условията, определени в заповедите по чл. 42 от ЗБР;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец не спазват условията в разрешително, издадено по реда на този ЗБР;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец не спазват принудителните административни мерки по чл. 122;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец нарушават чл. 38, чл. 39, ал. 1, чл. 40, чл. 41, ал. 3, чл. 44, 46, чл. 47, ал. 1, чл. 60, ал. 2 и 3, чл. 100, чл. 102, ал. 1 и чл. 111 от ЗБР;
- случаите, в които правоспособен ловец, извърши нарушение по чл. 38, чл. 41, ал. 3 и чл. 44 по време на лов се лишава от право на ловуване за срок от една до две години, като в случаите, когато нарушението е спрямо световно или европейски застрашен вид, лишаването от право на ловуване е за срок три години;
- по чл. 38, чл. 41, ал. 3, чл. 44 и 46 от ЗБР, извършени в защитени територии или засягащи световно застрашени видове животни, са предвидени глоби за физическите лица се налагат глоби в двоен размер на определените в чл. 125, ал. 1 от ЗБР;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец осъществяване на дейност без лиценз по чл. 62, ал. 1, в нарушение на чл. 62а и чл. 67, ал. 4 или без разрешение по чл. 67, ал. 3 и чл. 68, ал. 2;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец нарушават чл. 16, букви "б", "в", "г" и "д" от Регламент 338/97;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец извършват нарушения по чл. 16, букви "к", "л" и "м" от Регламент 338/97;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец осъществяват дейност в случаите по чл. 16, букви "а", "е", "ж", "з", "и" и "й" от Регламент 338/97;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец умишлено не предоставят или предоставят невярна информация по чл. 4 и 7 от Регламент (ЕС) № 511/2014 на компетентните органи по чл. 115, ал. 1 и чл. 118, ал. 2 и 3;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец извършват нарушения по чл. 7, параграф 1, букви "б", "в", "г", "д", "е" и "ж" от Регламент (ЕС) № 1143/2014;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец извършват нарушения по чл. 7, параграф 1, букви "а" и "з" от Регламент (ЕС) № 1143/2014;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец извършват нарушения на изискванията на разрешителното по чл. 8, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕС) № 1143/2014;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец извършват нарушения на чл. 41а, ал. 2, чл. 92, ал. 1, чл. 94, ал. 1, чл. 102, ал. 4 и чл. 102б, ал. 5 от ЗБР;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец извършват нарушения на чл. 43а, ал. 1, 2 и 3, чл. 73, ал. 2, чл. 90, ал. 1, чл. 102, ал. 2, чл. 102а, ал. 1 и 2 и чл. 119, ал. 2;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец извършват нарушения на чл. 31, ал. 14 от ЗБР;

- случаите, в които длъжностни лица извършват нарушение на чл. 31, ал. 14 и 17 от ЗБР;
- случаите, в които физическо лице, юридическо лице и едноличен търговец извършват други нарушения на ЗБР, на Регламент 338/97, Регламент (ЕО) № 865/2006, Регламент (ЕС) № 511/2014 и Регламент (ЕС) № 1143/2014.

Компетентни органи за налагане на наказания в горните случаи са:

Нарушенията, с които се : 1.) нарушават забраните и ограниченията, определени по реда на чл. 12, ал. 6, чл. 19 и 29 от ЗБР, 2.) не се спазват режимите и условията, определени в заповедите по чл. 42 от ЗБР, при не спазване на принудителните административни мерки по чл. 122; 3.) нарушават се чл. 38, чл. 39, ал. 1, чл. 40, чл. 41, ал. 3, чл. 44, 46, чл. 47, ал. 1, чл. 60, ал. 2 и 3, чл. 100, чл. 102, ал. 1 и чл. 111 от ЗБР; 4.) правоспособен ловец, извърши нарушение по чл. 38, чл. 41, ал. 3 и чл. 44 по време на лов се лишава от право на ловуване за срок от една до две години, като в случаите, когато нарушението е спрямо световно или европейски застрашен вид, лишаването от право на ловуване е за срок три години; 5.) нарушения по чл. 38, чл. 41, ал. 3, чл. 44 и 46 от ЗБР, извършени в защитени територии или засягащи световно застрашени видове животни, са предвидени глоби за физическите лица се налагат глоби в двоен размер на определените в чл.125, ал.1 от ЗБР, и 6.) други нарушения на този закон, на Регламент 338/97, Регламент (ЕО) № 865/2006, Регламент (ЕС) № 511/2014 и Регламент (ЕС) № 1143/2014, се установяват с акт на длъжностно лице, определено от министъра на околната среда и водите или от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите, от областния управител или от кмета на общината. Наказателните постановления се издават съответно от министъра на околната среда и водите, от министъра на земеделието и храните, от областния управител или от кмета на общината, или от оправомощени от тях лица.

Нарушенията, с които не се спазват условията в разрешително, издадено по реда на ЗБР се установяват с акт на длъжностно лице, определено от органа, издал разрешителното, а наказателните постановления се издават от съответния орган, издал разрешителното, или от оправомощено от него лице.

Нарушенията, при които се осъществяване на дейност без лиценз по чл. 62, ал. 1, в нарушение на чл. 62а и чл. 67, ал. 4 или без разрешение по чл. 67, ал. 3 и чл. 68, ал. 2 физическите, се установяват с акт на длъжностно лице, определено от министъра на околната среда и водите или от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите, а наказателните постановления се издават съответно от министъра на околната среда и водите и от министъра на земеделието и храните или от оправомощени от тях лица.

Нарушения: 1.) по чл. 16, букви "б", "в", "г" и "д" от Регламент 338/97, 2.) по чл. 16, букви "к", "л" и "м" от Регламент 338/97, 3.) при осъществяване на дейност в случаите по чл. 16, букви "а", "е", "ж", "з", "и" и "й" от Регламент 338/97, 4.) при нарушение на чл. 41а, ал. 2, чл. 92, ал. 1, чл. 94, ал. 1, чл. 102, ал. 4 и чл. 102б, ал. 5 от ЗБР; 5.) при нарушение на чл. 43а, ал. 1, 2 и 3, чл. 73, ал. 2, чл. 90, ал. 1, чл. 102, ал. 2, чл. 102а, ал. 1 и 2 и чл. 119, ал. 2 от ЗБР; 6.) при нарушение на чл. 31, ал. 14 от ЗБР и 7.) при нарушение на чл. 31, ал. 14 и 17 от ЗБР, се установяват с акт на длъжностно лице, определено от министъра на околната среда и водите, а наказателните постановления се издават от министъра на околната среда и водите или от оправомощени от него лица.

Забележка: С цел превенция на нарушенията и по ефективното управление на защитените зони от екологичната мрежа Natura 2000, режимът на дейностите в защитените зони, в това число и реализирането на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения (ППП и ИП) в границите на защитените зони е регламентиран в ЗБР, Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения (Наредбата за ОС) и заповедите за обявяване на защитените зони, както и планове за управление (ако има такива).

Съгласно чл. 31 от ЗБР „Планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, които не са непосредствено свързани или необходими за управлението на защитените зони и които поотделно или във взаимодействие с други планове, програми, проекти или

инвестиционни предложения могат да окажат значително отрицателно въздействие върху защитените зони, се подлагат на оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на съответната защитена зона.“

В рамките на необходимата за провеждане процедура по оценка за съвместимост се извършва проверка за допустимост на ППП и ИП спрямо режимите на защитените зони, определени със заповедите за обявяване и плановете за управление (ако има такива).

РИОСВ извършват контролни проверки (планови и извънредни, включително по сигнали) във връзка със спазването на режимите на защитените зони. При необходимост РИОСВ получава съдействие и извършва съвместни проверки с МВР, Община, Регионалните дирекции по горите, Държавните ловни стопанства/Държавните горски стопанства и др.

V. Закон за опазване на околната среда:

ЗООС е основен закон, регулиращ обществените отношения, свързани с опазването на околната среда, като разпоредбата на чл. 6 от ЗООС предвижда управлението, опазването и контролът на компонентите на околната среда (атмосферен въздух, атмосфера, води, почва, земни недра, ландшафт, природни обекти, минерално разнообразие, биологично разнообразие и неговите елементи) и факторите (естествени и антропогенни вещества и процеси; различни видове отпадъци и техните местонахождения; рискови енергийни източници - шумове, вибрации, радиации, както и някои генетично модифицирани организми), въздействащи върху тях, да се извършват по ред, определен от ЗООС и от специалните закони за компонентите и факторите на околната среда.

Със ЗООС са създадени Регионални инспекции по околна среда и води (РИОСВ), Басейновите дирекции (БД) и Дирекциите на Националните паркове (ДНП) като част от системата на органите на държавно управление. С разпоредбата на чл. 14, ал. 4 от ЗООС е предвидено право на министъра на околната среда и водите да създава такива структури, като се възлага на министъра на околната среда и водите да издаде правилник, в който да определи броя, териториалния обхват на дейност, функциите и структурата на РИОСВ, правомощията на техните директори, както и дейността на ДНП и на БД. Директорите на РИОСВ, БД и ДНП са органи на изпълнителната власт, създадени със закон, в правомощията, на които са издаването на административни актове, свързани със състоянието и опазването на околната среда, и контрола върху състоянието на околната среда.

Съгласно чл.3 от Правилника за РИОСВ, регионалните инспекции по околна среда и води осъществяват своята дейност на територията на една или няколко общини съгласно посочените в приложението към същия Правилник седалище и териториален обхват на дейност. В приложението са посочени 15 (петнадесет) РИОСВ, като териториалният обхват на някои от тях обхваща няколко области с посочени административни центрове и включените към тях общини.

С разпоредбата на чл. 152 от Закона за водите (ЗВ) са определени райони за басейново управление на водите: Дунавски район с център Плевен - обхващащ водосборните области на реките Искър, Ерма, Нишава, Огоста и западно от Огоста, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом и Дунавски Добруджански реки и водите на река Дунав; Черноморски район с център Варна - обхващащ водосборните области на реките, вливащи се в Черно море от северната до южната граница, включително вътрешните морски води и териториалното море; Източнобеломорски район с център Пловдив - за водосборните области на реките Тунджа, Марица, Арда и Бяла река и Западнобеломорски район с център гр. Благоевград - за водосборните области на реките Места, Струма и Доспат, се определя и териториалната компетентност на създадените четири БД, съответно БД „Дунавски район“, с център гр. Плевен, БД „Източнобеломорски район“, с център Пловдив, БД „Западнобеломорски район“, с център гр. Благоевград и БД „Черноморски район“, с център гр. Варна (чл.1 от Правилника за дейността, организацията на работа и състав на басейновите дирекции).

Структурирането на три дирекции на Национални паркове, съответно дирекция Национален парк „Пирин“, дирекция Национален парк „Рила“ и дирекция Национален парк

„Централен Балкан“ е съгласно чл. 3, ал. 1 от Правилника за устройството и дейността на дирекциите на националните паркове. Териториалният им обхват е определен в Приложение № 1 към чл.3, ал.1 от правилника.

С разпоредбата на чл. 148, ал. 3 от ЗООС законодателят е предвидил контрол върху компонентите на околната среда и факторите, които им въздействат на регионално равнище, да се осъществява от директорите на РИОСВ. При извършването на контрола, по силата на чл. 149, ал. 3 от ЗООС, органите на изпълнителната власт и подчинените им администрации, организациите, юридическите и физическите лица, са длъжни да оказват съдействие на органите, осъществяващи контрол по изпълнението на техните функции.

В тази връзка при извършване на проверки, с цел превенция или преустановяване на административни нарушения, законодателят е предвидил като задължение за всички да оказват съдействие на контролните органи, които осъществяват контрол по опазване на компонентите на околната среда.

Следва да се отбележи също и, че с разпоредбите на чл. 15, т.3, т. 5, т. 6, т. 7, т. 8, т. 9 и т.10 от ЗООС е предвидено кметовете на общини да организират управлението на отпадъци на територията на общината; да организират и контролират чистотата, поддържането, опазването и разширяването на селищните зелени системи в населените места и крайселищните територии, както и опазването на биологичното разнообразие, на ландшафта и на природното и културното наследство в тях; определят и оповестяват публично лицата, отговорни за поддържането на чистотата на улиците, тротоарите и други места за обществено ползване на територията на населените места, и контролират изпълнението на техните задължения; организират дейността на създадени с решение на общинския съвет екоинспекции, включително на обществени начала, които имат право да съставят актове за установяване на административни нарушения; определят длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по ЗООС; осъществяват правомощията си по специалните закони в областта на околната среда; определят лицата в общинската администрация, притежаващи необходимата професионална квалификация за осъществяване на дейностите по управление на околната среда.

С чл.16 от ЗООС е възложено на Областните управители да осигуряват провеждането на държавната политика по опазване на околната среда на територията на областта; да координират работата на органите на изпълнителната власт и техните администрации на територията на областта по отношение провеждането на държавната политика по опазване на околната среда; да координират дейностите по провеждане на политиката по опазване на околната среда между общините на територията на областта; да издават наказателни постановления за актове, съставени по реда на чл. 15, ал. 1, т. 8 от ЗООС - от определени от кмета длъжностните лица, които могат да съставят актове за установяване на административните нарушения по ЗООС.

VI. Закон за местното самоуправление и местната администрация:

В чл. 44, ал. 1, т. 4 от ЗМСМА е предвидено, че кметът на общината отговаря за опазването на обществения ред, като за осигуряването му издава писмени заповеди, задължителни за началниците на съответните структури на Министерството на вътрешните работи.

С разпоредбата на чл. 21, ал. 2 от ЗМСМА законодателят е предвидил, общинският съвет да приема правилници, наредби, инструкции, решения, декларации и обръщения.

С разпоредбата на чл. 21, ал.2 от ЗМСМА законодателят е предвидил, общинският съвет да приема правилници, наредби, инструкции, решения, декларации и обръщения.

В тази връзка голяма част от общините по Българското Черноморие с решения на Общинските си съвети издават наредби за обществения ред на територията на съответната община (Пример, с решение № 1023 - 8 (28) / 10.08.2022 г. на Общински съвет - Варна, е приета Наредба за обществения ред на територията на община Варна, като с чл. 4, ал. 1, т. 2, т. 4, т. 7, т. 8 и т. 12 от цитираната наредба, с цел опазване на обществения ред на територията на

община Варна е забранено: изливането и отвеждането на неразрешени за това места на течни отпадъци от бита, от производствена и друга стопанска дейност, химически агресивни, отровни, биологически вредни вещества и на отпадъчни фекални води; замърсяването, повреждането, унищожаването, изписването на знаци, фигури и рисунки или извършването на други неправомерни действия, несъвместими с обществения морал и норми на поведение, паленето на огън без предварителното съгласуване или разрешение от компетентните органи, разполагането и използването на обществени терени за скари, барбекюта и грилове, както и извършването на огнеопасни и взривоопасни дейности извън определените за целта места; изхвърлянето и изгарянето на гуми, пластмаси, смоли, петролни продукти и други материали, вещества и химикали; 10. събирането на лечебни, декоративни или защитени растителни видове, намиращи се на обществени места, чрез чупене, повреждане или изкореняване; 12. разполагането на палатки, местодомуването на кемпери и каравани, извън определените за това места. Съгласно чл. 31 от Наредбата за обществения ред на територията на община Варна за нарушения на разпоредбите на тази наредба физическите лица се наказват с глоба в размер от 100 до 500 лева, а юридически лица с имуществена санкция в размер от 1 000 до 5 000 лева. При повторно нарушение се налага глоба на физическите лица в размер от 500 до 1 000 лева или имуществена санкция на юридическите лица в размер от 5 000 до 10 000 лева).

ЮЛИЯН ПОПОВ

Министър на околната

